

Science initiative “Universum”

Results of modern scientific research

Proceedings of XI International scientific conference

Morrisville

Oct 27, 2017

www.iscience.me

Porokhnavets Julia Eduardivna
student

Department of English Philology and Methods of Foreign Languages Teaching
The Humanities Faculty
Mukachevo State University
Mukachevo, Ukraine

Supervisor - Ph.D., associate professor Rozman I.I.
Mukachevo State University
Mukachevo, Ukraine

PARENTS' OVERPROTECTION — THE MAIN PROBLEM FOR THE DEVELOPMENT OF A CHILD AS A SELF-EMPLOYED PERSON

Порохнавець Юлія Едуардівна
студентка

кафедра англійської філології та методики викладання іноземних мов
гуманітарний факультет
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Розман І.І.

ГІПЕРОПІКА БАТЬКІВ — ГОЛОВНА ПЕРЕШКОДА НА ШЛЯХУ СТАНОВЛЕННЯ ДИТИНИ ЯК САМОСТІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Abstract. The article is sanctified to the actual problem of social-psychological parents' overprotection in the education of children. The consequences of origin of possible undesirable results of education in case of violation of emotional connections between parents and child in family are specified. The ways of decision of problem situations in relation to possibility of the use of educator' potential of parents are indicated.

Keywords: overprotection, education, family, child's consciousness, problem, educator.

Анотація. Стаття присвячена актуальній проблемі соціально-психологічної гіперопіки батьків у вихованні дітей. Уточнено наслідки виникнення можливих небажаних результатів виховання у випадку порушення емоційних зв'язків між батьками і дитиною в сім'ї. Визначено шляхи вирішення проблемних ситуацій щодо можливості використання виховного потенціалу батьків.

Ключові слова: гіперопіка, виховання, сім'я, дитяча свідомість, проблема, виховний процес.

Суспільство ХХІ століття досягло надзвичайно високих результатів у сфері виховання молодого покоління, застосовуючи нові методи, техніки та прийоми формування різнобічно розвинутої дитини. Попри це, актуальною залишається проблема надмірного впливу батьків на дитячу свідомість. Дедалі частіше можна зустріти ситуації, коли молоді батьки не мають чіткого уявлення про стратегію виховання власних дітей, або ж є занадто заклопотаними власними справами, щоб

відсутність досвіду спричиняє виключний контроль над діями дитини. Саме цей фактор зумовив визначення теми даної статті.

Сімейне виховання — це одна з форм виховання дітей, що поєднує цілеспрямовані педагогічні дії батьків з повсякденним впливом сімейного побуту [2, с. 160].

Основні теоретичні і методологічні, наукові напрями проблеми виховання дитини в сім'ї відображені в працях класиків педагогіки та психології, зокрема Л. Виготського, Я. Коменського, Д. Локка, А. Макаренка, В. Сухомлинського, К. Ушинського та інших.

Інститут сім'ї має певні особливості, які істотно відрізняють його від інших соціальних інститутів і впливають на становлення особистості дитини. У дошкільному віці, коли дитина найбільшою мірою сприймає виховні впливи, саме сім'я стає першою об'єднуючою ланкою між дитиною і суспільством. Вона формує власний спосіб життя та культуру, основою якої є цінності й елементи культури суспільства.

Сучасна українська сім'я часто не має змоги повною мірою реалізувати власний виховний потенціал. Це пов'язано як з особливостями суспільного виховання, так і з негативними змінами в самій сім'ї: зниженням її інтегративності, конфліктними стосунками між подружжям, порушенням емоційних зв'язків між батьками і дитиною. Усе це заважає засвоєнню дитиною норм поведінки, моральних позицій, призводить до порушень в особистісному розвитку [4, с. 83].

Гіперопіка — перебільшена турбота, нав'язлива опіка і увага до дитини з боку батьків. Турбота про дитину перетворюється в надмірне хвилювання і постійну боязнь за його долю. Весь час бути поруч, контролювати кожен крок. Уберегти від найменшої небезпеки, будь то «мікроби» в пісочниці, мокрі ноги або не дуже доброзичливий приятель. Постійно на сторожі, щоб не образили або не засмутились. Проблема гіперопікуючої поведінки найчастіше виникає у мам.

Гіперопіка, як і будь-яка виховна проблема, має дві сторони:

Нав'язлива турбота, коли будь-який крок дитини контролюється. Безліч наданих настанов, які простіше виконати, ніж оскаржити. Одягни шапочку, а то застудишся; пережовуй ретельно, а то вдавишся; лягай вчасно, а то головка заболить, — і так весь день. Дитина опиняється в липкому павутині батьківської гіперопіки.

«Маленький деспот». Дитина постійно оточена увагою дорослих, будь-яке його бажання вгадується і виконується. Краці шматочки, розваги, іграшки — і, як правило, на шкоду дорослим членам сім'ї. Дитину по можливості захищають від будь-яких конфліктів і труднощів. Часто мами «присвячують себе» чаду аж до порога школи, а часом і до пенсії [5, с. 27].

У гонитві за матеріальними благами батьки часто забувають не лише про свою душу, а й про душу сина або дочки, яких так палко люблять. Гіперопіка підступна ще й тим, що якщо в ситуації жорсткого диктату малюк може образитися, розсердитися, висловити нарешті свій протест, то у випадку з надмірною опікою у нього такої можливості немає. У нього навіть і думки такої не виникає, тому що він переконаний, що все це робиться виключно з благих мотивів. «Мама або бабуся дуже люблять мене, бажать добра. Як же я буду на них за це сердитися?» — міркує малюк. І справді не може до пори до часу, але цілком може відчувати себе винуватим. За те, що знову поспішив, проявив нікому не потрібну самостійність, зробив щось без

ним на все життя. Завдяки йому, дитина поступово впадає в залежність від власних батьків [1, с. 15].

Надмірна опіка може бути виправдана приблизно до досягнення дитиною 1,5-2 років. У цьому віці малюк є «природним тираном», тільки тому, що він просто не здатний враховувати інтереси батьків [7, с. 24].

Якщо ж така ситуація не припиняється, то дитина зміцнюється в ролі свавільного тирана. Вона поступово розуміє, що Його Величність — та сама вісь, навколо якої крутиться життя її сім'ї. Вона, звичайно, періодично протестує проти опіки капризами і істериками, але швидко знаходить переваги в тому, що будь-яка її примха виповнюється. «Добре, я одягну шапочку, але ти за це мені даси цукерку»; «Гаразд, завтра піду в школу, але ти тоді сама мені портфель склади»; «Я буду телефонувати тобі частіше, якщо купиш мені новий телефон». Вона знатиме, що варто тільки застосувати примхливий протест, як скоро з'явиться «блюдечко з блакитною облямівкою». Дивлячись, як реагують батьки, хочеться вигукнути: «Скажіть «ні»! Проявіть ж, нарешті, своє слово! Не потурайте сліпо дитячим примхам!». Важливо дати малечі зрозуміти, що маніпуляції не дадуть бажаного результату і мама з татом не будуть виконувати забаганки за першою ж вимогою [6, с. 51].

Існує низка способів, які можуть поступово та докорінно змінити розподіл впливу між батьками та дітьми. Необхідно визначити з малечею, в яких питаннях вона може приймати рішення сама. Наприклад, не потрібно підказувати і наполягати, що і коли потрібно одягнути, з чого почати робити уроки, з ким гуляти, а з ким — ні (в такому разі позиція повинна бути обґрунтована, а не викликана бажанням обмежити коло спілкування дітей лише до мами і тата). Важливо домовлятися, за які дії вона сама несе відповідальність. Наприклад, приготування домашнього завдання, збір портфеля, самостійний вибір речей при їх купівлі. Виконання декількох домашніх доручень їй цілком під силу, ба навіть більше — якщо зацікавити дитину певною діяльністю, то вона сама буде в подальшому проявляти ініціативу у допомозі батькам чи близьким [3, с. 87].

Якщо діти звично упираються і вимагають виконати щось за них, потрібно «відпустити» ситуацію. Пояснити, що за цю справу відповідальність несуть вони самі (чи це акуратно складені іграшки, чи зроблені уроки). І якщо дитина все-таки не виконає обов'язки, настане черга тим самим «природних наслідків» — завтра вона не зможе знайти улюбленої машинки або ж отримає заслужену двійку. Причинно-наслідковий зв'язок повинен стати ключовим елементом у формуванні в дітей відповідальності за власні вчинки [8, с. 48].

Ніхто, окрім батьків, не має з дитиною тіснішого зв'язку. Саме від них дітлахи беруть у приклад модель поведінки, риси характеру та погляди на життя. Дитина не повинна жити в «золотій клітці». Мама й тато є наставниками, друзями, порадиниками, які скеровують молоде покоління на свій власний і самостійний життєвий шлях. Тому важливо вчасно розімкнути свої міцні обійми і дати можливість дитині отримати свій

1. Варга А.Я. Роль родительского отношения в стабилизации детской невротической реакции // Вести. МГУ. — № 4. — Сер. 14. — 1985. — 38 с. Психология.

2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. — К.: Либідь, 1997. — 376 с.

Proceedings of XI International scientific conference "Results of modern scientific research"

4. Котирло В.К. Виховання культури поведінки у дітей дошкільного віку. – К., 1963. – 103 с.
5. Котирло В.К. Вплив взаємин у сім'ї на виховання емпатії у дітей. – К.: Рад. школа, 1985. – 140 с.
6. Лисина М.И. Воспитание детей раннего возраста в семье. – К.: Знание, 1983. – 48 с.
7. Макаренко А.С. Книга для родителей. — М.: Педагогика, 1988. – 214 с.
8. Развитие личности ребенка: Пер. с англ. / Под ред. А. Фонарева. — М.: Прогресс, 1987. – 220 с.